

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Strategiaehdotus on erittäin tärkeä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. ”Aineettoman kulttuuriperinnön” käsite on avattava tekstissä selkeästi, ja määritelmän on oltava linjassa Unescon kulttuuriperintöä koskevan yleissopimuksen kanssa, jonka Suomi on ratifioinut vuonna 2013. Myös ”suojelun” käsite olisi määriteltävä tarkemmin, minkä lisäksi tulisi listata suojelun keskeiset keinot.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Esittävien taiteiden tieteellisen tutkimuksen asiantuntemus puuttuu strategiaehdotuksesta kokonaan. Tämä puute olisi tärkeä korjata. Lisäksi esittävät taiteet (esim. musiikki, tanssi, teatteri, sirkus) tulisi mainita eksplisiittisesti strategiassa. Nyt esittävä taide jää käsittelemättä, vaikka se määritellään yhdeksi aineettoman kulttuuriperinnön muodoksi Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevassa yleissopimuksessa.

Kommenttinne lukuun 5.1

Tiedeyliopistojen ratkaiseva rooli kulttuuriperinnön, sitä koskevan asiantuntemuksen ja asiantuntijakoulutuksen turvaajana on tuotava strategiassa eksplisiittisesti. Vain tiedeyliopistot turvaavat kulttuuriperinnön tieteellisen tutkimuksen perustan sekä kouluttavat kulttuuriperinnön asiantuntijoita – sekä tutkijoita että kulttuuriperinnön säilyttämisen ja välittämisen kannalta elintärkeitä arkisto-, kirjasto- ja museotyöntekijöitä. Taideyliopisto tai muut taidekorkeakoulut eivät tätä turvaa, sillä ne eivät anna tieteellistä peruskoulutusta. Strategiaehdotuksessa tiedeyliopistojen ja taidekorkeakoulujen erilaisia rooleja ei ole ymmärretty, vaan niistä puhutaan eriyttämättömyyksiä.

Haluamme ilmaista huolestamme strategian tieteeseen ja tutkimukseen liittyvien toimenpidelinjausten toteutumismahdollisuudesta (erityisesti kohdissa 5.1. ja 5.3.). Niiden toteutuminen esittävien taiteiden tutkimuksen kohdalla (esim. musiikkitiede ja teatteritiede) on vaakalaudalla, ellei niitä OKM:n taholta erikseen turvata sitovalla velvoitteella eli koulutusvastuusetuksella. Vain näin voidaan tiedeyliopistojen vastuulla olevan kulttuuriperinnön suojeluun liittyvän asiantuntijakoulutuksen ylläpito sekä tutkimus turvata esittävien taiteiden osalta.

Kommenttinne lukuun 5.2

-

Kommenttinne lukuun 5.3

-

Kommenttinne lukuun 5.4

-

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Luovilla aloilla on huomattava kasvupotentiaali. Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksessä ne muodostavat Suomessa vain hieman alle 4 % bruttokansantuotteesta, kun se EU:n alueella on keskimäärin 7 %. Luovan toimialan nostaminen verrokkimaiden tasolle vaatii tukea nimenomaan taidetta välittäviin ja mahdollistaviin tehtäviin, jotta taiteen ja luovan alan kentän toimintaedellytykset säilyvät. Kulttuuriperintöstrategialla on tässä merkittävä rooli.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Kulttuuriperintöstrategiaehdotuksesta puuttuu esittävien taiteiden (esim. musiikki, teatteri, tanssi) tieteellisen tutkimuksen asiantuntemus (musiikkitiede, teatteritiede) kokonaan, mikä tulisi korjata. Esittävien taiteiden asiantuntijoita on sisällytettävä sekä työ- ja ohjausryhmiin että aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmään (2018–2022), jotka huolehtivat siitä, mitä pidetään kulttuuriperintönä ja miten sitä vaalitaan. Esittävät taiteet ovat aineettoman kulttuuriperinnön kentällä keskeisessä asemassa, kuten Suomen vuonna 2013 ratifioima Unescon sopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelusta linjaa.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidätkö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelman laatiminen on ratkaisevan tärkeää, sillä muuten strategia jää pelkkien sanojen tasolle ilman konkreettisia vaikutuksia.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Esittäviin taiteisiin liittyvän kulttuuriperinnön asiantuntijoita (etenkin tiedeyliopistoista) olisi tärkeä osallistaa mukaan toimeenpanosuunnitelman laatimiseen.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Tutkimusyhdistys Suoni ry on tutkijoiden yhteisö, joka esittävien taiteiden osalta edistää erityisesti musiikin tutkimusta. Pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että alan asiantuntijoiden koulutus tiedeyliopistoissa (etenkin Helsingin yliopistossa) turvataan OKM:n koulutusvastuuasetuksella. Ilman vastuusetusta nämä tieteenalat todennäköisesti katoavat leikkaus- ja lakkautuspolitiikan tuloksena, eivätkä kulttuuriperintöstrategian toimenpide-ehdotukset esittävien taiteiden tutkimuksen ja suojelutyön kohdalla voi näin ollen toteutua.

Koivisto-Kaasik Nuppu
Tutkimusyhdistys Suoni ry.